

Flandra ESPERANTISTO

TIJDSCHRIFT VOOR ESPERANTO - ONDERWIJS EN - PROPAGANDA

Verschiĳnt maandelĳks
Vijftiende jaargang
Nummer 1 (163)
JANUARI 1948

Vertegenwoordiger in Nederland :
NEDERLANDA ESPERANTO-CENTRO
Huygensstr. 17 B-C., Rotterdam-W.
Postrekening 514366 van J.C.J. Ham.

Orgaan van de
VLAAMSE ESPERANTISTEN-BOND
POSTBUS 342, BRUSSEL
Postrekening 2321.50 van V. E. B.

LIDGELDEN :
* Leden : 75 fr.
* Steunleden : min. 150 fr.
Inwonende leden : 25 fr.
(* met bondsorgaan)

ABONNEMENTEN :
België : 60 fr.
Nederland : 4 fl.
Ceteraj landoj : 75 bfr.
Proefn. : 5 fr. (1 r.k.)

De Jeugdleiders en hun taak

De jeugd eigen nationale waarden leren kennen en leren hoogschatten, tevens ijveren dat jeugdensen van verschillende nationaliteiten tezamen komen, er op aansturen dat ze elkaars levensbeschouwing leren waarderen, ze bewustmaken dat ze een wereldbroederschap zijn, dit betrachten in een wereldwijde jeugdbeweging; er voor zorgen dat een wĳd JH-net de wereld ompant opdat een dichte vriendschapsbanden hiervan de vrucht zouden zijn — dat is prachtig werk!

Op de tweede naoorlogse internationale JH-konferentie en Wereld-Trekters-Ronde te Blaricum werd op dit alles de nadruk gelegd. Daar waren 1500 trekters aanwezig van achttien nationaliteiten. In vier talen richtte de «gastheer», dhr Haeck, voorzitter van de nederlandse JHC, zich tot de deelnemers:

«Wij zullen niet uit het oog verliezen dat het bouwen van JH-en in de hele wereld niet het uiteindelijke en enige doel van onze inspanningen is, doch slechts als een middel moet beschouwd worden. De bedoelingen van onze centrales, alhoewel verschillend verwoord en uitgedrukt in een dozijn verschillende talen, zijn één naar de geest; ze zijn gericht op een veel hoger ideaal dan baksteen en mortel, hout en steen. Ze herinneren ons aan het feit dat we leven in een wondermooie wereld, vol van eindeloze natuurschoonheid, die niet het voorrecht is van enkele uitverkoren landen, maar waarvan ieder zijn deel bezit. Elk land heeft zijn bijzondere en karakteristieke schoonheid en zijn eigen cultureel erfdeel. We streven er naar dit in het bereik te brengen van alle jeugdensen ongeacht tot welke nationaliteit, ras, stand of geloof zij behoren. We pogen in hen een liefde tot het landelijk schoon van gelijk welke streek op te wekken, een liefde, niet geboren uit leerboekjes maar uit de persoonlijke ontdekking. En boven dit alles trachten we de volken van de hele wereld tezamen te brengen, zodat ze rond het haardvuur van het dagverblijf of bij 't gebruiken van een gemeenschappelijk maal of onder 't zwerven langs de paden, elkaars levensbeschouwing zullen leren waarderen en zich bewust worden dat ze een wereldbroederschap zijn.

Met één woord: het is onze taak te ijveren voor wereldvrede, niet door verdragen of diplomatie, maar door in het hart van de gewone mensen van alle landen een diep en echt wederzijds begrip te doen ontwaken. Wij, die hier vandaag bijeenkomen, hebben geleerd dat de dingen, die ons schijnen te schelden, onbeduidend zijn in vergelijking met de dingen die ons verenigen. Wij zullen niet rusten vóór onze wereldwijde JH-beweging die waarheid in alle harten volledig heeft doen doordringen».

Dat is ons naar het hart gesproken! Jammer, dat dhr Haeck maar (!) in vier talen sprak. Vier talen voor achttien nationaliteiten! Hoeveel Zweden, Noren, Denen, Tsjechen en Grieken hebben hem gehoord maar niet verstaan?

Jeugdbewegingen bouwen zonder hout, steen en mortel is even ondoenlijk als ijveren voor wereldbroederschap zonder een gemeenschappelijk communicatiemiddel. Om insignes en liederbundeltjes te ruilen heeft de jeugd geen internationale taal nodig, maar wel om elkaar naar de ziel te tasten!

De jeugdleiders moeten zich bewust worden van de noodzaak van dergelijk communicatiemiddel voor de jeugd van alle landen. Esperanto moet een plaats van eerste rang gaan innemen in het werkprogramma van de jeugdbeweging. Als het de HH. Haeck, Hofman, Catchpool en andere jeugdleiders ernst is met hun streven naar wereldbroederschap — en we twijfelen daar niet aan! — dan moeten ze toch eindelijk gaan inzien dat het onkonsekvent is naar internationale vriendschap te streven, als die vrienden zich niet eens onderling kunnen verstaan.

Konden deze jeugdleiders maar éénmaal het Pinksterwonder aanschouwen dat zich telkenmale herhaalt daar waar esperantisten van verschillende landen bijeenkomen: het vrij en ongedwongen converseren in één taal, en niet in de taal of de talen van enkele bevoorrechte nationaliteiten! Te Bern, op het groot

Raporto pri la ĝenerala Kunsido F.I.E. Gent 7.12.47

Ceestis: La estraranoj kaj delegitoj aŭ reprezentantoj de Aalst, Antwerpen, Blankenberge, Brugge, Brussel, Gent, Mechelen.

Antaŭ ĉirkaŭ dudek ĉeestantoj, la Ligo Vicprezidanto Drs Roose malfermis la statutan Ligo-kunvenon, bonvenigante la sekciajn delegitojn kaj lokajn reprezentantojn; li krome skizis la celon de la tiama kunsido.

Venis la tagordo: Vicprezidanto Couwenberg (Blankenberge) anoncas ke nia XIII-a kongreso okazos, dum la pentekostaj tagoj, en Blankenberge. Jam nun, la Organiza Komitato estas elektita kaj komencis la preparan laboron. Demandojn pri la programo — kompreneble ne jam tute fiksita — la parolanto atable respondas.

La Prezidanto klarigas la situacion de la Ligo rilate al U.E.A. al kiu aliĝpeto estis direktata; tial la anonco aperinta en la oktobra numero de *Flandra Esperantisto*, por ke la flandraj samideanoj pagu al S-ano E. Cortvriendt la UEA-kotizon 1948; la direktoro de nia Instituto petas ke tiuj, kiuj rekte pagis al la aktualaj ĉefdelegitoj sciigu tion al li: tiel ni ekkonos la ĝustan nombron da membroj F.I.E. kiuj jam estas membroj de U.E.A.

Laŭ propono de la malnova estraro, kaj por sekvi la statutajn regulojn, la duono de la estraro eksigis, nome vicprezidanto, la sekretario, la 2-a sekretario kaj tri membroj. Post la baloto, la nova estraro, kiu gvidos F.I.E. dum la esperplena 1948, fariĝis jena:

Prezidanto: Dro T. Van Gindertaelen (Mechelen)

Vic-prezidantoj: Dro F. Couwenberg (Blankenberge)
Drs F. Roose (Brugge)
E. Cortvriendt (Brussel)

Sekretario: G. Maertens (Brugge)

Dua sekretario: R. Iserentant (Brugge)

Kasisto: A. De Keijzer (Brussel)

Membroj: G. Debrouwe (Kortrijk)

P. De Cock (Aalst)
E. Dhaenens (Oostende)
J. Terrijn (Gent)
F. Volders (Antwerpen)

Poste, la sekretario preparolis la varbadon de «Amikoj», kies nombro jam superas kvin cent, kaj la nederlandan tekston de nia *Organiza Regularo*. Post lomi da diskutado kaj kelkaj ŝanĝetoj, la *Organiza Regularo* estis definitive aprobita: presado de la Statuto kaj de la O.R. estas baldaŭ.

Je la sesa, la Prezidanto esprimis dankvortojn kaj gratulis pro la farita laboro. La kunsido estis fermita.

La sekretario,
Maertens Gr.

internationale esperantisten-kongres, klonk uit duizenden monden het melodieuze Esperanto, de tientallen deelnemers in de internationale Esperantoweek te Zaandam waren één naar de geest dank zij de internationale taal, en dat waren ook de deelnemers in het internationale jeugdkamp te Ipswich. Daar en op talrijke andere plaatsen waar dit jaar esperantisten tezamen kwamen in internationale bijeenkomsten, klonk geen «geroeroem» van duizenden stemmen in velerlei talen» zoals te Blaricum.

Enmaal komt de tijd dat de HH. Haeck, Hofman, Catchpool en zoveel andere jeugdleiders naar Esperanto zullen grijpen!

XIII-a KONGRESO DE FLANDRA LIGO ESPERANTISTA, BLANKENBERGE,

Pentekoston 1948
(15-16-17 de majo).

I-a KOMUNIKO.

Ankoraŭ ne paliĝas la memoro pri la sunplena XII -a, kaj jam laŭtas alvoko por la venonta kongreso. Ĉi-foje *Blankenberge* kore invitas vin ĉiujn partopreni, esperante, ke ĝia alloga kadro aldonos ĉarmon al nia ĉiujara renkontiĝo.

La responda kongresa komitato konsistas el:

Couwenberg Fr., (Prez.) Marmenout A., (sekr.); Pintelon A. (kas.);

Bonvolu helpi ĝin per plej baldaŭa aliĝo, pagante la kongresan kotizon per postkonto 47 26.76 de kasisto A. Pintelon, 27, Ruzetteluun, Blankenberge.

La kongresa kotizo sumiĝas je 60 fr. Por membroj kaj amikoj de F.I.E., kiel ankaŭ por eksterlandanoj, ĝi estas 50 fr.

Provizora programo aperos en la venonta numero, la kompleta aliĝilo plej eble baldaŭ.

Adreso de la kongresa sekretariejo: 24, Malecotstr., Blankenberge.

DE PERS OVER ESPERANTO

In November vonden we in *West Vlaanderen*, Brugge (1-11) een gevat artikeltje «E. en Wereldvrede» en (15-11) een mededeling «De Vrienden van de V.E.B.»; steeds in vernoeinde krant (22-11) een gericht over het Internationaal E-Museum en (29-11) een interessante uitspraak van prof. Minnaert, Dir. van de Sterrewacht te Utrecht, over de wenselijkheid van het algemeen gebruik van E. bij internationaal wetenschappelijk werk. *De Beiaard*, Brugge (7-11) handelt over Basic en E. *De Landwachter*, Gent (8-11) meldt het overlijden van Karlo Steyer, vooraanstaand esperantist in Tsjecho-Slowakije en op 30-11 behandelt dit blad de vraag «Wordt E. spoedig de wereldtaal?» *De Nieuwe Gids*, Brussel (18-11) meldt dat het Int. E-Museum te Weenen terug toegankelijk is. Dit melden ook *De Volksgazet*, Antwerpen (19-11), *'t Vrije Volksblad*, Brussel (19-11) en *Het Volk*, Gent (19-11). *Burgerwelzijn*, Brugge publiceert een verslag over het bezoek der plaatselijke esperantisten aan het Kruispoortmuseum. *Persoon en Gemeenschap*, Antwerpen, wijdt een uitvoerig artikel aan Basic waarin herhaaldelijk op de superioriteit van Esperanto wordt gewezen. In «De Zondagochtend» (2, 9, 23 en 30-11) treft men een reeks artikelen aan aangaande «Licht over de Wereldtaal», interessante beschouwingen over het probleem der internationale taal, waarbij Esperanto natuurlijk behandeld wordt.

L'Étincelle, Charleroi (2-11) heeft het uitvoerig over «E. et Syndicalisme». *Le Soir*, Brussel (4-11 en 10-11) kondigt esperantistenbijeenkomsten aan te Brussel. *Le Jour*, Verviers (5-11) en *Le Courrier du Soir*, Verviers (8-11) kondigen een E-kursus aan te Dison. *Le Travail*, Verviers (12-11) brengt kommentaar uit over een plaatselijke E-tentoonstelling. *La Gazette de Liège* (17-11) kondigt een int. esperantistenbijeenkomst aan te Heerlen (Ned.). Vermelden we om te sluiten een merkwaardig artikel dat *Le Matin*, Antwerpen (22-11) aan «NBZ am Sonntag» (Bern) ontleent en waarin uitvoerig de figuur van de vooraanstaande E-personaliteit, Dr E. Privat, wordt belicht. Hetzelfde blad publiceert (25-11) nog een uitvoerige E-kroniek.

Wij ontvingen in totaal 26 persuitknipsels.

Wat zeggen zij over Esperanto?

Prof. Piccard: Ik ben ervan overtuigd dat Esperanto grote diensten kan bewijzen aan de wetenschap.

Babilado

La Estrarkunsido en Gent, 7.12.47

En ĉi tiu kunsido, sekcio *Blankenberge* komunikis sian definitivan decidon aranĝi la kongreson 1948. Do, karaj liganoj, ni jam preparu nian rendevuon en *Blankenberge*; se ni multope ĉeestis nian XII-an, ni taksu la pli fortan logon: la maro, la plaĝo, la dunoj nun invitas nin!

La sama kunsido, kiun gvidis vicprezidanto *Couwenberg*, ekzamenis la aktualan staton rilate al U.E.A.: la balotiloj estis senditaj al la komitatanoj fine de novembro pasinta kaj la rezultato estos konata nur post pluraj monatoj. Petante aliĝon, nome de F.I.E., la estraro celis, post la reunuiĝo, la *subtenon* de la internacia asocio *fare de ni*: ni certas ke UEA komprenos nian starpunkton, starpunkton de plenrajta organizaĵo, kies agokampo estas la flandraj provincoj kaj ke ĝi meritas indan traktadon, konsiderantan niajn viglajn klopodojn kaj la akiratajn rezultatojn.

Ni aŭskultis raporton pri la dua kunveno de la Esperanto Belga Centra Komitato: la afero progresas, sed neniel necesas tro rapidaj decidoj, escepte se ĉiuj konsekvencoj de tia starigo -ni celas: la financaj, la praktikaj kaj teoriaj — estas funde esploritaj.

La stato de nia kaso estas kontentiga, la buĝeto ekvilibra. Ni krome notu ke F.E.I. konsentos rabaton de 10 ĝis 20% je propraj eldonoj, sed nur al *sekcioj* kaj *reprezentantoj*: la sekretariejo komunikis la liston de ambaŭ al la Instituto. Ĉu ne rea instigo kiel eble plej baldaŭ reprezentanti nian Ligon en iu ajn arbo aŭ vilaĝo?

Pri *Flandra Esperantisto* ni decidis ke regula 8-paĝa aperigo okazos nur post ne-ordinara membro-kresko: ĉu tio ne eblas se ni ĉiuj varbas por 1948 ne-ordinaran membro-nombrom?

Via sekretario,
M.G.

Al ĉiuj siaj membroj
Al ĉiuj siaj legantoj
Al ĉiuj siaj klientoj
deziras feliĉan novjaron

F.I.E. — F.E.I. — F.E.

OBSERVOJ

MIRAKLO.

Nur du-tri juroj post la militfino, kaj malgraŭ grandega materia mizero, Germanujo denove staras kape de la Esperanto-movado: nur en la Brit-Usona zono nun

estas jam pli ol 5.000 organizitaj germanaj esperantistoj! Kaj ankaŭ rifugintaj Baltoj kaj Ukrainoj nun plensukcese tie konstruas Esperanto-movadojn, kio en iliaj malfermaj patrujoj nun maleblas.

Tiu miraklo plenigas la koron de ĉiu vera esperantisto per kompreneblaj ĝojo kaj espero, kaj ni estas sciavide aŭskultintaj en Bern la mesaĝon de niaj germanaj samideanoj pere de ilia delegacio kin, malgraŭ ĉiuj baroj, sukcesis trakti al si vojon ĝis la urbo de nia unua postmilita universala renkontiĝo. Sed kelkaj «samideanoj» per ĉantaĝo sukcesis malhelpi tion... La sendistinga malamo triumfis en kongreso de amo, egaleco kaj kompreno! En Bern ne kunvenis «homoj kun homoj», sed plenrajtuloj kun patrioj...

En Malmö, la nunjara ĉefurbo de Esperantujo, triumfu la sanaj kaj humanaj konceptoj kiuj nedisigeblaj estas ligitaj al nia movado!

PIK.

«WORLD FRIENDSHIP ASSOCIATION»

Wij ontvingen een circulaire van het Belgisch sekretariaat van vernoemde vereniging, die zich ten doel stelt, bij middel van uitwisselingsreizen en internationale korrespondentie, het vertrouwen tussen de volkeren van alle landen te bevorderen.

Het opzet is prachtig. Maar wij betwijfelen zeer of de engelse naam en de engelse termen, waarmee de circulaire doorspekt is, dit vertrouwen in de hand werken. Goede verstandhouding, duurzame vriendschap en waarachtig vertrouwen zijn nu eenmaal slechts mogelijk op een basis van volledige gelijkberechtigtheid. Ook op taalgebied.

Deze fundamentele waarheid is blijkbaar nog niet doorgedrongen tot de W.F.A.-promotors die zich overigens vrij simplistisch de kennismaking met vreemdelingen voorstellen.

DIT BLIJKT

waar in de circulaire gehandeld wordt over het smeden van duurzame vriendschap met vreemdelingen: «Hoe vaak denken wij niet bij het begin van een lange treinreis, in een vreemd hotel of in een nieuwe omgeving, dat de mensen om ons heen van een «andere stof gemaakt zijn» dan wij zelf. Het lenen van een krant, het aanbieden van een sigaret is dan aanleiding tot toenadering en wij merken dat de aanvankelijk met achterdocht beschouwde vreemdelingen mensen zijn als wij en waarmee we best kunnen opschieten».

Gaat op deze manier de W.F.A. «vriendschapsbanden voor het leven» smeden? Dat blijkt zo, gezien ze geen oog heeft voor het feit dat de verscheidenheid van taal in dergelijke gevallen de mensen doofstom houdt en geen aandacht schenkt aan de oplossing: het Esperanto, de tweede taal voor ieder.

VRIENDSCHAP DOOR KORRESPONDENTIE.

«Zij die niet naar het buitenland kunnen reizen of geen buitenlandse gast kunnen ontvangen, hebben de gelegenheid door internationale korrespondentie vriendschapsbetrekkingen met vreemdelingen aan te knopen» luidt o.a. de circulaire. Het is immers doodeenvoudig: «Vraagt een «penfriend»-formulier en de W.F.A. brengt U in betrekking met een korrespondent(e) in het door U gewenste land». Geen spraak van talen of taalmoeilijkheid! Het internationale talenprobleem stelt zich blijkbaar niet voor de W.F.A.: iedereen ter wereld kent immers Engels?!

MET ALLE MIDDELEN?

Nog elders in de circulaire lezen we: «Na de oorlog konden we doorbouwen... Er ontstond een groots plan om met alle middelen de basis te leggen voor de wereldvrede...» Met alle ten dienste staande middelen? En Esperanto dan?

Wij Esperantisten uit alle landen die in eigen kring geen taalhinder kennen, die ons op taalgebied gelijkberechtigd voelen met om 't even welk ander esperantist, kunnen slechts met verbazing en met een tikje medelijden neerzien op dergelijke pogingen die wel van goede wil getuigen maar tevens van bitter weinig praktische zin.

Het Lekenhoekje

Timotheus is bij mij komen binnenvallen toen ik in pyjama stond en reeds een been ophief om in bed te stappen. Timotheus heeft volstrekt geen eerbied voor iemand die zich, in négligé, in de armen van een zekere Morpheus wil te grabbel gooien.

Zonder één woord haalde Timotheus mijn eigen fles cognac uit mijn eigen kast en gebod mij in mijn eigen kamer als kellner voor hem op te treden. Toen ik hem, één mijner bierglazen vullend, een aanmerking maakte over zijn genis aan respect voor de nachtrust van een medemens, bekeek hij me als een spook, dronk het bierglas in één teug leeg en sprak dreigend-langzaam:

— Schenk nog eens vol!...

Als de ogen van Timotheus schitteren, zoals ze thans schitterden, ben ik een gewillige slaaf in zijn handen. Dus schonk ik het bierglas nog eens boordevol cognac en zei minzaam:

— Scheelt er iets, Timotheus?... Vanwaar kom je zo laat?...

Timotheus dronk maar de helft van het glas en bekeek me welwillender, alhoewel het moordvuur in zijn ogen bleef branden.

— Ja, er scheelt iets, zei hij kort. Ik kom van een boksgala...

— Boksgala?...

Inderdaad, ik herinnerde me dat Timotheus een vurig ringenthousiast was, die dweepte met de kunst hoe twee mannetjesputters mekaars harde kop op de meest geraffineerde wijze tot moes weten te meppen.

— Je favoriet geklopt? vroeg ik toegevend.

Timotheus grijsde z'n afschuwelijke tanden bloot en dronk de rest van de cognac op.

— Geklopt? zei hij met de tanden opeen geklemd. Er uitgeknokkeld werd hij, die arme Beb Stove... Er uitgeknokkeld door die neger...

— En een hele boel geld bij de weddingen verloren? onderbrak ik meewarig.

— Een boel geld? zei Timotheus nadenkend. Ach ja, ook een boel geld. Maar erger is, dat Beb Stove werd knock-out gezet!...

— Aan zo iets heeft ieder voorvechter zich vroeg of laat te verwachten, operde ik voorzichtig.

Timotheus' ogen schoten vonken.

— Ja, ieder bokser, hijgde hij, behalve Beb Stove... Hij is niet te kloppen, door niets of door niemand... Ten minste regelmatig niet!...

— Dus er werd geknoeid, constateerde ik nuchter.

— Neen, zei Timotheus strak, er werd niet geknoeid... Geen mens heeft schuld aan 't geval, niemand deed iets onregelmatigs... en toch...

— Dat snap ik niet, bekende ik ontmoedig.

Timotheus haalde verachterlijk de schouders op.

— Beb Stove snapte het ook niet, schoot hij plots razend uit. Acht rounds lang had hij z'n tegenstander, die lange nikker, naar alle windstreken getrommeld... Toen begon het hem een beetje aan adem, aan lucht te haperen...

Beb liep op een rechterswing, een slag van niets, maar hij profiteerde er van om te knielen en zo wat uit te rusten... De scheidsrechter schoot natuurlijk direct aan het tellen... Uitblazend bleef Beb zitten tot aan de negende tel en wipte dan als een pluimpje op om de nikker verder af te slachten... Stopte de scheidsrechter nu niet plots het gevecht... De vent was een Engelsman en had natuurlijk in 't Engels geteld... One, two, three, je kent het wel... Beb had er geen snars van gesnapt en toen hij meende dat de vent negen zei, telde hij precies het fatale «ten» over hem uit... Beb Stove knock-out!...

Om het uit te gieren!... De zaal werd bijna afgebroken, maar tegen een scheidsrechterlijke beslissing helpt geen lieve of kwade moederen... Kom zooiets tegen!

Onbewust stak Timotheus het lege bierglas uit. Uit zijn ogen was alle moordlust geweken. Voorzichtig schonk ik een paar druppels in het glas. Timotheus scheen het bedrog niet te merken.

— Ik drink op het succes van de éne wereldtaal, zei hij moedeloos.

Maar toen graitste hij eensklaps de fles uit mijn hand.

Vechten tegen Timotheus zou voor mij gelijk staan met zelfmoord. Dus wierp ik me naargeestig broomend om zoveel onbeschoftheid op het bed.

Toen ik 's morgens ontwaakte, lag ik ik netjes onder de dekens gestopt. Timotheus was verdwenen en ook de fles cognac...

PINOC

LA STUDANTO

HET ADJECTIEF (LA ADJEKTIVO)

Adjectieven (= bijvoeglijke naamwoorden) zijn woorden, die ons zeggen hoe de mensen, dieren, dingen of zaken zijn; m.a.w. ze noemen een kenmerk van de substantieven, zowel van de concrete als van de abstracte. Vb.: De vriendelijke geneesheer; de dartele vlinder; het brede venster; een trouwe vriendschap.

De woorden: vriendelijke, dartele, brede, trouwe zeggen respectievelijk hoe de geneesheer, de vlinder, het venster, de vriendschap zijn: het zijn adjectieven. Om in een woordenreeks de adjectieven te kunnen ontdekken is het voldoende de vraag: Hoe is? vóór het substantief te plaatsen.

Opgelet! In de zin: De geneesheer antwoordt vriendelijk, is «vriendelijk» geen adjectief, want het is niet het antwoord op de vraag: Hoe is de geneesheer? Deze zin bevat geen adjectief.

De voorgaande vb. worden in Esperanto: la afabla kuracisto, la petola papilio, la larĝa fenestro, fidela amikeco.

Om de adjectieven op te sporen, stelt men de vraag: Kia estas? vóór het substantief, en men krijgt tot antwoord een woord dat, evenals «kia», op a eindigt: afabla, petola, larĝa. Dus: In E-o gaan de adjectieven uit op a. De letter a is de uitgang (finaĵo). Nemen we die van het adjectief af, dan bekomen we de stam (radiko). Bijgevolg, ook de adjectieven hebben een stam (vergelijk met de substantieven: December-nummer).

Nu kunnen de hierbovenstaande vb. ook als volgt luiden: de geneesheer is vriendelijk; het venster is breed; enz. In E-o wordt dat: la kuracisto estas afabla; la fenestro estas larĝa; ktp. Zo staan de adjectieven niet meer vóór, doch achter het substantief, en in een zin, waar ze een eigen rol vervullen. Inderdaad, buiten een zin schrijven we niet: de geneesheer vriendelijke, het venster brede, enz.

En toch gaat dat in E-o: la kuracisto afabla, la papilio petola, la fenestro larĝa, amikeco fidela.

Wat is nu beter: la larĝa fenestro, of la fenestro larĝa? Uit grammaticaal oogpunt beschouwd, zijn beide uitdrukkingen volkomen juist. Toch is het geraadzaam doorgaans de eerste vorm te gebruiken, en slechts de tweede, als we speciaal de aandacht op het adjectief willen vestigen, of ter wille van de weluidendheid. Vb.: Post teda pluvo aperis la ĉielo sennuba. — Amikeco fidela.

ENKELVOUD EN MEERVOUD

Vb.: De grote hond; de grote honden. In het eerste geval drukt het adjectief «grote» een hoedanigheid uit van het enkelvoudig substantief «hond»; in het tweede geval drukt ook «grote», onveranderd, een hoedanigheid uit van het meervoudig substantief «honden».

In E-o is dat niet zo: heeft een adjectief betrekking op een meervoudig substantief, dan krijgt het ook de meervoudsvorm: de uitgang j, evenals de substantieven (zie vorige bijdrage).

Bijgevolg: La granda hundo, la grandaj hundoj. La rozo estas bela floro; la rozoj estas belaj floroj.

Het adjectief regelt zich dus in getal naar het substantief, waarop het betrekking heeft. Het toont nooit het geslacht aan: la diligenta knabo; la diligenta knabino; la diligentaj geknaboj.

Aandacht!

1) La instruisto skribas per blua kaj ruĝa inkoj.

2) La granda kaj la dika libroj estas pezaĵ.

De adjectieven blua, ruĝa, granda, dika, hebben elk betrekking op slechts één zelfstandigheid: blua, ruĝa, inko, granda libro, dika libro. Dus: enkelvoud.

Anderzijds gaat het over twee soorten inkt, twee zware boeken. Vandaar: inkoj, libroj, pezaĵ in het meervoud.

Vergelijk: De knaap heeft een lang en een kort potlood. Hij draagt een blauwe broek en jas.

La knabo havas longan kaj mallongan kraĵonojn. Li portas bluan pantalonon kaj jakon. Daar broek en jas blauw zijn, krijgt «blua» de meervoudsvorm. Dus: een meervoudig adjectief kan een hoedanigheid uitdrukken van meerdere verschillende enkelvoudige substantieven.

Bronnen: Tra la Labirinto de la Grammatiko (Faulhaber); Plena Gramatiko de E-o (Kalocsay-Waringhien).

OEFENING 31 (10 punten).

Vertaal in Esperanto:

Ik zat tegenover moeder in een stikheet coupé van de sneltrein. Haar grijze hoed en mantel hingen aan een haak. In het bagagenet lagen een klein blauw en een groot bruin valies. Dromerig keek ik door het open raampje: we reden voorbij een weide, die westwaarts in een moeras overging. En zie, daar bemerkte ik een ooievaar, de eerste van mijn leven! De grote vogel bleef rustig staan, en ik kon

duidelijk zijn wit en zwart gevederte, zijn lange hals en snavel zien.

In te zenden vóór 20-1-48 aan het adres: V.E.B., Postbus 342, Brussel. Wie de verbeterde taak terugwinst, weze zo vriendelijk een postzegel in te sluiten.

Verbetering oefening 30.

1. Vertaling.

- 1) Mia skribilaro konsistas el unu inkujo, kvin plumoj, tri kraĵonoj.
- 2) La profesoro serĉis siajn okulvitrojn kaj trovis ilin sur sia nazo.
- 3) La fratino senpolvigas la kontoran meblaron.
- 4) Mi manfrapis kaj aro da perdikoj suprenflugis.
- 5) La instruisto rekomencas la diligentaĵojn geknabojn.

2. a) In het meervoud.

- 1) Die Fransen doorreisden gans Duitsland.
- 2) In de Herfst valt het gebladerte af.
- 3) De honden slapen in hun mand.
- 4) De werklieden stoppen hun pijp en gaan naar hun werk.
- 5) De brieven raakten zoek.

b) Overzetting van de meervouds-zinnen in Esperanto.

- 1) Tiu francoj travojaĝis la tutan Germanujon.
- 2) En aŭtuno la foliaro malsuprenfalas.
- 3) La hundoj dormas en sia korbo.
- 4) La laboristoj ŝtopas sian pipon kaj iras al sia laboro.
- 5) La leteroj perdiĝis.

3. Vertaling van de tien opgegeven substantieven:

- monto, folio, frato, avo, sinjoro, ŝipo, amiko, vagono, vorto, filo.
Met «ge»: gefratoj, geavo, gesinjoroj, geamikoj, gefiloj.
Met «ar»: montaro, foliaro, ŝiparo, vagonaro, vortaro.
Bouwen van zinnen: persoonlijk werk.
T.

De Redactie antwoordt.

Over oefening 29: Beknopt overzicht over enkele fouten:

- 1) Uiltalkasten: montraj fenestroj, montro-fenestroj, vitriroj; niet: ekspozoj.
- 2) Ontspringen: fonti. Het bondig werkwoord is te verkiezen boven de omschrijving: havi sian fonton.
- 3) Almachtige: ĉiopova, d.i.: kiu povas ĉion. Daarom zijn ĉiopova, ĉiopotenculo e.d. minder geschikt.
- 4) La grekaj an helenaĵ dioj: met een kleine letter. Alleen de naam van het Opperwezen met een hoofdletter.
- 5) Laboro nobeliga?! Nobelo: edelman; nobeliga: tot edelman maken. Verwachten jullie dat van de arbeid? Nu: arbeid adelt betekent: arbeid maakt edel. Edel: nobla; adelt: nobliga. Dus: Laboro nobliga.

Het lidwoord «la» werd bijna overal juist geplaatst.

Voor wat de overzetting in het Nederlands betreft: overteken is een scheidbaar werkwoord. De Nijl wast, stijgt. Middellandse Zee.

Aan V.E.B. Gent: Hierboven vindt U de nodige verklaring voor de enkele fouten. Toegekende punten: 8,5 en 9,5.

De overige «studantoj» kregen hun taak met persoonlijke nota's terug.

Aandacht! Naast andere drukfouten in «La Studanto» van het December-nummer, zijn de volgende bepaald stonrend en zouden kunnen verwarring stichten: het meervoud van Kievit is Kieviten (één t). Ju pli alten levigas Nilo. — La ĝajnont(in)o perdos la poentojn.

Hoekje van de Penningmeester

Zeer Belangrijk.

Onze abonné's voor 1947 die hun abonneement voor 1948 nog niet hernieuwden, worden erop gewezen dat dit nummer het laatste is dat hun wordt toegezonden.

Achterblijvers hernieuwen zonder draalen het abonneement, ten einde zich verder de regelmatige ontvangst van ons blad te verzekeren. Ik herhaal nogmaals de leden ener afdeling betalen langs hunne afdeling om, de alleenstaanden rechtstreeks door storting op P.C.R. 232150. V.E.B. Brussel. De bijdragen belopen: 75 fr.; inwonende leden betalen slechts 25 fr.; steunende leden, minimum 150 fr. Dank.

Nota

Vanaf Januari 1948, dienen losse nummers voor boekhandel, propaganda e.d. besteld bij de Penningmeester, Postbus 342, Brussel (P.C.R. nr 2321.50).

Propagandu Esperanton!

Propagandu UEA!

Propagandu F.I.L.E.!

FRATINAMO

Ankoraŭ estas belaj ekzempleroj de fratinoj. Tiaj, la filinoj *Dierickx*. La pli aĝa estas *D-ro Rosa*, intime nomata *Rosetta*. Kiam ŝi studis la klasikan filologion ŝia juna najbara svatis ŝin. Ĉi tiu juna najbaro estis industriisto. De kiam li laboris en la patra oficejo, li ĉiutage preterpasis ŝin kaj, kiel aŭtomato, pafis sin antaŭen post kiam, rugigante, li profunde salutis ŝin per sia bulĉapelo. Kiam tio do datiĝis? Tiam *Rosetta* ĵus frekventis la Universitaton. Nun ŝi faros sian finekzamenon. Lia patro mortis. Li havis hontan funebroŝar, tuj post sia matensaluto, li transiris la straton, kiel iu kiu rapidas por ne eksplodi per larmoj en alies ĉeesto.

Tio moligis la koron de *Rosetta*. Ŝi parolis pri li al sia fratino *Maria*, kiu estis ekstreme vigla sed ankaŭ ekstreme sentema kaj, de malantaŭ kurteno sur la unua etaĝo, ŝi komencis observi la malenan renkonton kiel emocian spektaklon. Fine ioma reĝisorado intervenis. *Maria* postenis en sia observejo. Kiam la juna industriisto kun la honta funebro atingis la paperbutikon, *Maria* kriis: «*Rosetta*, startu!»

Ŝi kriis tion kiel sukan ŝercon, sed ŝi retenis la spiradon, kiam, sub ŝia rigardo, la renkonto okazis. Estis io tre karesa en liaj okuloj, sur kiuj la longaj okulharoj iam kuŝis momenton fermittaj, kiel se li iom irus en revon. Foje li malrapide apertis siajn okulharojn por ripozigi mirinde timeman rigardon sur *Rosetta*, kaj vere, stranga malseko kovris la okulojn de *Maria*, kiujn subite ĉirkaŭis malsekaj steloj.

La postajn tagojn stranga indulgo ekregis ŝin, kiam ŝi vidis la junulon proksimiĝi. Ŝia forirsinalo «*Rosetta*, startu!» duon da fojoj malfruis. Surstrate li kaj *Rosetta* hezitis. La ordo de la aĝoj estis ĝenata, ĉar iliaj vojoj ne kruciĝis inter la papervendejo kaj la lanterno antaŭ la domo. Ili ambaŭ postrigardis kaj salutis kun duobla dediĉo, kvazaŭ ekskuzante sin.

Post kiam tio kelkfoje okazis kaj *Rosetta* tagmeze hejmenvenis, *Maria* ĉirkaŭbrakis ŝin kun stranga ekscito, en kiu miksiĝis tiom da skrupulo kiom

da afektita gajo:

«Mi ne plu facile toleras ke li tiel kore salutas vin. Mi ĵaluzas.»

«*Maria, Maria*, ĉu vi amas lin?» *Rosetta* miregante demandis. *Maria* klinis la kapon, kvazaŭ peze kulpa.

«Kaj vi?»

«Mi?» *Rosetta* ekscese ridis, preskaŭ tro laŭte. Eble eĉ ŝajnis ke amara trostreĉo sonas tra ŝia rido.

«Ne, infaneto, *Manjo*.»

Kaj ŝi kisis la frunton de sia fratino. Ŝi proponis ŝanĝi la rolojn. Ŝi mem reĝisorus la starton. *Maria* tiumomente klakfermus la pordon kaj ekpromenus.

«Kia vi opinias min?» *Maria* fiere kaj kolere demandis. Ŝi volis plori, sed rapide karese ridis. En vetkuro de komplezo, *Rosetta* kaj *Maria* decidis lasi ĉion iri sian kutiman iron.

Rosetta sendube konis la arton forigi el sia matensaluto la amindan logon. Ŝi eble iris iom pli rigide. Eble ŝi senpene kapablis froste pinĉi la lipojn kaj rifuze fiksrigardi antaŭ sin, dum ŝi mallonge kapoklinis al li. Kiel ajn, tio baldaŭ konfuzis la junan industriiston. La hontigo fugiĝis lin. La malordo, kontraŭe, faris lin entreprenema. Li skribis al ŝi leteron, kiu tenis la mezon inter afera oferto kaj kortusa konfeso. La postan tagon ŝi, iom pala sed sinrega, paŝis al li. Liaj manoj jam levigis por rave akcepti la ŝiajn. Ŝiaj manoj efektive tuŝis la liajn, sed la tremo reiris al ŝia koro kaj ŝi jam ridetis.

«Mi studas. Mi fiksis miajn pensojn sur la studo. Sed kun ŝi, tie, kun mia juna fratino, vi estos feliĉa.»

Li konsternis suprenrigardis kien ŝi indikis. Li vidis mirantan knabinovizaĝon, plenan de angoro kaj de sindono. Li diris: «Pardonu». Li diris tion al rekta dorso, kiu foriris rigide rekta: al *Rosetta*. Li hezite kapsalutis unufoje en alian direkton: tiun de *Maria*.

Du monatojn poste, la juna industriisto edziĝis — ĉu mi diris ke li nomiĝas

verkis: Maurice Roelants
el la flandra: T. Van Gindertaelen

Herman Noteboom? — al *Maria*. *Herman* kaj *Maria* radiis en la geedza festo, kiam ili rigardis sin. Timeto kaptis ilin nur kiam ili aŭdis *Dron Rosa* — ŝi ĝuste doktorigis — spici la feston per gajaj rakontoj kaj per sia perla rido. La manĝoj, la trinkaĵoj kaj ilia juna feliĉo, unuvorte ĉio faris dolĉan narkoton superrega. La ofero estis plenumita. Estas ankoraŭ belaj ekzempleroj de fratinoj.

***

Esti verkisto iam estas privilegio. La homoj facile rigardas vin konfesprenanto, eĉ kiam ili trovas vin silenta atestanto, kiu vivas, amas kaj suferas ne por propra konto. Ili prenas vin konfidato, kiu restadas surtere por konsili. Post dudek jaroj da edzineco, *Maria* konfidis al mi ke ŝi ricevis la feliĉon el la manoj de sia fratino. Kiel instruistino, *Dro Rosa Dierickx* havis belan karieron kaj dufoje ŝi estis profunde malfeliĉa.

«Ŝi estas vidvino kaj la kuracistoj rezignis min...»

Maria ne estas ekscesa adoleskantino. Ŝi aspektas pala kaj diafana kiel malforta suno en oktobra nebulo, sed energia.

«Evidu vanan konsolon. Mi scias kion mi diras.» Kial ŝanceli ŝian stikon? Cetere nenio mola en ŝia teniĝo aŭ en ŝiaj vortoj, nur ega seriozo kiun ŝi, kurage ridetante, mildigas kiam ĝi fariĝas tro solena.

«Se vi ne kapablas konsili min, kiun mi do petos? *Herman* estas elstara viro, aferisto kaj en aferoj tre praktika, sed ekster ili, koncerne la koron, senimaga kaj tro timida.»

Mi vane serĉas en mia imago kian konsilon *Maria* esperas de mi. Mi streĉe atendas.

«Kiam mi ne plu estos... (ŝi severe esploras mian okulon, ĉu mi havos malpli da kuraĝo ol ŝi por vidi la realon kia ĝi estas...), tiam *Rosa* edzigu *Herman*. Kion fari por ke mi forpasu kun ĉi tiu certo?»

Mi klinas la kapon. Mi balbutas ion jenan:

«Ĉu vi ne lasus tion al la vivo mem?» Sed ŝi rigardas min elreviginte.

«Mi ĝuis mian parton. Mi estus feliĉega se *Herman* estus zorgata, vi ja komprenas min, se li falus en bonajn manojn, kiajn li ĉiam ŝatis. Mi estus feliĉega se mi povus doni al *Rosetta* kion ŝi donis al mi. Konsilu min...» Neniam mi vidis larmojn tiel beatigi vizagon kiel kiam mi promesis paroli al *Herman* kaj *Rosetta* en la oportuna momento.

«Se tio nepre necesus...» Sed ŝi punas min per severa rigardo, kvazaŭ signante:

«Mi estas forta kaj kuraĝas rigardi la morton en la okuloj. Ĉu vi ne traktus min kiel iun fortan?» Post tio ŝi kaptas mian manon. Kia virino, kiu tiel simple kaj patose dankas manpreme!

***

Maria mortis. Mi heredis nur malmulte de ŝia kuraĝo. Mi suferas, kiam mi parolas al ŝia fratino. Sed ŝi, ŝi mokridas min:

«Kia delirajo? Mi estus aminta *Herman*!»

Ŝi mordas sian batistan poŝtukon, per siaj dentoj ŝi ŝiras ĝin stria.

«Super ĉio mi amis mian fratinnon.»

«Ĉu tiam vi ne devas sekvi ŝian plejlastan ordonon?»

«Ne por mi.»

«Ne, pro ŝi.»

Ŝi ridetante luktas, dum ŝi kapskuas, kun aflika emocio. Tuj aferoj en la vivo malfruas kaj iuj memoraroj lasas pikilon en la koro.

«Vi ĉiam amis vian «fratinnon». Ankoraŭ veras.»

Ne estas iomete ironio en mia simple dirita dusencaĵo.

Ŝi klinas la kapon, ankoraŭ sendecida, sed la akcepto jam levigas en ŝi, malrapide, kiel la akvo en elpumpita puto. Ŝi metas manon en la mian, kvazaŭ mi estus ĝin petinta por mi. Estas malfacile ĉiam esti konfidato en la vivo. Sed mi sopiras kaj estas feliĉa. Helpate de la tempo, mi esperas sukcesigi la intencon de *Maria*. Ĉar *Herman*, kvazaŭ apopleksia, sufokiĝas en timemo, malerte levas la rigardon kaj baldaŭ lia apopleksio transiras en hon'nan rideton.

ROTTERDAMA URBOKORO: eldonita de la konsilejo por la rekonstruo de Roterdamo. 1947, 28 p. Adreso: W. Borsje, Multatulistraat, 29 Rotterdam-W.

La supra libreto enhavas multajn kaj interesajn detalojn pri la historio de la Urbo, la brulego en majo 1940, la evoluo de la rekonstruo-plano kaj de ĝia realigo kaj prezentas klaran generalan skizon, pritraktas la teknikan preparon, la zonadon, la trafikajn problemojn kaj diversajn statistikajn elementojn. La libreto ilustras krome du grandaj koloraj kartoj, kiuj koncernas la rekonstruon, kaj multaj aliaj grafikaj.

La eniavo estas ege interesa, la prezento plaĉa, la lingvo modela (cetere kontrolita de la Lit. Kom. de A.L.E.). Resume: nepre havignda dokumento! Mi ege konsilas al ĉiu interesato turni sin, por ricevi ĝin, al la supre indikita konsilejo.

T.V.G.

LA ANTIKVA GREKUJO — INTER LA ARABOJ — SIAMO: eldonis *Esperanto-Film-Grupo*, Antwerpsestr. 45, Bergen-op-Zoom (Nedland).

Jen trio de filmstriaĵ prelegoj, nepre instruaj, altnivelaj kaj plaĉaj, kiujn la eldonejo prezentas al ni; ni certas ke multaj grupoj deziros helpe de ili pligrabli siajn kunsidojn kaj samtempe pliklerigi siajn membrojn; se enestas sufiĉe oftaj eraroj en la unuaj kajareroj (korekto-listo estas cetere aldonita) la postaj estos lingve perfektaj kaj meritos nur laŭdojn el ĉiuj vidpunktoj. Ni rekomendas la sistemon al la flandraj gesamideanoj kaj sciigas ke F.E.I. peras la mendojn kaj donas ĉiujn deziratajn informojn.

T.V.G.

RADIO PARIZO

La oficiala franca radio en Parizo okazigas, ek de la 15-a de decembro pasinta, ĉiutage elsendojn en Esperanto, de la 18.15 ĝis 18.30 h. (franca horo).

Guidas la elsendojn: *F-ino Huguette Royer kaj Sro Delaire*.

Nepre skribu tuj en Esperanto al «*Radiodiffusion Française*», *Emissions Espérantistes pour l'Étranger*, 118 Champs Elysées, Paris 8e, por danki kaj gratuli.

NOVAJ ESPERANTO-HISTORIETOJ, de diversaj aŭtoroj, eldonis *Dansk Esperanto-Fortaj*, Aabynoj, 70 p., 1947. Havebla ĉe F.E.I., 30 Fr.

Mi tute konsentas kun la antaŭparolo de la libreto, kie ĝia celo estas indikita jene: 1) doni al kiubo, kursoj kaj studrondoj materialon por parola ekzerco. 2) doni al novaj Esperantistoj sufiĉe facilan legadon.

La libreto estas plaĉaspekta, la papero bela, la lingvo modela, cetere kontrolita de la Literatura Komitato F.L.E. Kelkaj historietoj estas tre gajaj kaj spritaj. Almenaŭ ĉiu sekcia biblioteko posedu tiun eldonadon.

F.R.

UNUA VOJAGO ĈIRKAŬ LA MONDO de A. Da Silva, el la portugala de J. J. Rodrigues, *Portugala Eldona Rondo*, 24 p. Mendebila ĉe la landa peranto: G. Basteels, Montenegrostr. 190, Vorst-Brussel; prezo: unu kajero, 7 Fr.; ses kajareroj 34 Fr.

Laŭ la enkonduko, la libreto inaŭguras «la publikigon de nova populara scienco kolekto, sub la titolo «Enkonduko en la Kulturon». Iniciato vere aplaudinda, ĉar la kolekto traktas temojn, kiuj iel interesas la tutan homaron.

La supra verketo «malkaŝas multajn sciindajn detalojn pri tiu aŭdaca entrepreno kaj la aventuremulo, samkiel la trankvilanima leganto, streĉe sekvas la ŝipanarojn.

La lingvo — kontrolita de la Literatura Komitato F.L.E. — estas sufiĉe korekta, kvankam ensteliĝis kelkaj malperfektaĵoj: foresto de la artikolo en esprimoj kiaj: Karlo V-a; superflua afinaĵo post la jarnombro, iam miriga uzo de verbobtempoj, foje kaj foje manko de la akuzativa kaj direkta -n (p.9, 17).

Preseraroj maloftas kaj kelkaj ilustraĵoj akompanas la interesan disvolvon.

V.

HISTORIO DE USONO, de A. da Silva, el la portugala de M. de Freitas, *Portugala Eldona Rondo*, 1947, 28 p. Mendebila kaj prezo kiel supre indikitaj.

En la libreto, ni konatiĝas kun la stariĝo, la evoluo, la internaj kaj eksteraj baroj, unuvorte kun la historio de unu el la plej potencaj nacioj de nia terĝlobo. Ni ekscias de kie venis la kolonistoj (Anglujo, Nederlando, Svedujo, Francujo); kiaj estis iliaj ecoj ktp, ni admiras la eminentan Washington kaj liajn altajn vivkonceptojn, ni sekvas la batalon inter la Nordo kaj la Sudo ktp.

La lingvo estas flua kaj sufiĉe korekta, escepte de kelkaj eraretoj, inter kiuj la supre indikitaj kaj krome, netaŭga uzo de *per* (p.3: sin okupi *per*, p.6, *per* la nomo), manko de necesa artikolo (p.5-6: de golfeto Chesapek), malkorektaj esprimoj (p.8, pli supere = plej malsupre; p.12, solvilo = solvo).

Preseraroj sporadas. Preso grandliterate kaj klara.

V.

VERSAĴOJ DE JOE. — 55 p. — Presejeto «Sukro», 2 Cambridge st Willoughby NSW Aŭstralio. — 1947 — Prezo nemontrita.

Zorge maŝinskriba eldono «dediĉita al la adorata Ŝi, mia Narcisa» «sendita kun plej koraj bondeziroj»...

Kial do ne same afabli al Joe? Ĝuste ĉar li havas kvalitojn kaj tial meritas «vero(n) nuda(n)sende eble kruda(n)». Joe estas sincera am-apostolo. Narcisa ankaŭ ĝin atestus ĉe lia «nuda brust-altaro», kie lia koro, — ĉu en «ekstazo de aplombo»? — «deklamas: mi vin amas», kaj kie li estas regalata el «brula bokalo de logaj amkisoj», eble ĝis «Draka devo nigre nin(ilin) disigas». Ve, lia sincereco ne ĉiam estas bongusta kaj poezie sinretena. Ribelan naturon li havas, kies esprimforto ne ĉiam egalas la impeton kaj neintence amuzas («por kiso, atomojn kirliĝantajn mi ĉasetas ĝis kares-paroksismo kaj komuto»).

Subite tamen Joe surprizas per melo-

dia «glore kantas najtingalo en la nest' de nia kor», aŭ per grava «Mi plugis la menson: /Dolora labora; /Elsarkis fi-penson/Per ŝvito kaj ploro/Semis laŭ fido; /Forigis la branon: /Por mia animo/Posedas nun panon». Lia pri-esperanta Muzo dece ne sin levas super la labortablo de serioza verda klubo, sed li pli sukcesas per iu sobra, seka humoro kaj precipe per kelkaj sentencaj versparoj, ol pritraktante «malcivilaj(n) politikoj(n)». La lingvo estas ĝenerale korekta sed ne ĉiam ekzempla, klara, ĝustakcenta. Espereble Joe estonte pli memkritike verkos, aŭ elektos siajn versajojn el la «Sukro-eldonaĵoj».

TYN.

LA LASTA...

Dum jaroj mi labris
kaj restis labrint',
ĉar jarojn mi vagiris,
ve, propra ignorint',
tra l' vojoj de la koro
al salonego, kel',
tra ĝojo kaj doloro
al netrovebla cel' —
labris...Ho, ne ĝenu
min pri ĉi tiu vort' —
ankaŭ mi partoprenu
en vortokrea sport';
necesas ĉi esprimo
sen ia kontraŭdir':
en regno de l' animo
ĉu estas ja elir' ?
Sed jen la devo via:
ne kreu vorton plu,
la lasta estu mia
kaj Esperant' tabu' !

Tyneverum

Neniu lingvo sen literaturo!
Abonu la beletran revuon:

LITERATURA MONDO
150 bfr.

Ĉe F.E.I. P. V. Humbeekstr. 3
Brussel (p.k. 3268.51)

Plaatselijk Nieuws

V.E.B. — Afdeling Antwerpen. — Zamenhofdag werd gevierd door een spreekbeurt van Dhr Jacobs, en een korte uiteenzetting, bijzonder in 't verband met het afdelingsleven te Antwerpen, door de Bondsvoorzitter, Dr. T. Van Gindertaelen. Op 20 December greep een wegeslaagd kerstfeestje voor de leden, vrienden en kennissen plaats.

V.E.B. Afdeling Brugge. — In het kader van de vierhonderdste verjaardag van Miguël de Cervantes, gaf de voorzitter Drs Fern. ROOSE een zeer gesmaakte voordracht over de onsterfelijke schrijver van Don Quichotte.

Met het Novembernummer zal het maandelijks tijdschrift Paco kaj Justeco, orgaan der Afdeling Brugge, zijn zesde en tevens laatste jaargang voleindigen. Paco kaj Justeco ontstond en verscheen illegaal tijdens de bezetting om een nood te lenigen, namelijk een nood aan Esperantotijdschriften. Die nood bestaat nu niet meer. Daarom, en heel zeker niet uit gebrek aan interesse, verdwijnt Paco kaj Justeco na volbrachte taak.

V.E.B. — Afdeling Gent. — Bij de verjaardag van Zamenhof's geboorte, werd met goede opkomst van het publiek, een Zamenhoffeest op touw gezet, met spreekbeurt van de secretaris A. Van de Velde, schetsen en voordrachten door Arie van de Heuvel-groep uit Gent, een lunch, voordrachten in Esperanto, tombola en gezelschapspelen.

V.E.B. Afdeling Mechelen. — Op 22. 11. 47 werden de vriendschapsbanden tussen de leden weer wat nauwer toegehaald. Een avondmaal, met uiterst verzorgde spijskaart, gevolgd van een gezellig samenzijn, waar het aan leute niet ontbrak, werd ingericht door het O.K. van het XII-de Congres onder het motto: Post laboro, Festa horo.

Anderzijds werd, na deze ontspanningsavond, tijdens de volgende vergaderingen, een ernstig propagandaplan voor E. ontworpen.

Op 17.1.48 zal de afdeling een koffietafel inrichten, waarop onze voorzitter Dr. Zamenhof zal huldigen; vrienden uit het Antwerpse en het Brusselse zijn welkom; de prijs van de koffietafel (en welke! belooft 55 Fr.) Men wende zich tot de secretaris voor inschrijving (uiterlijk 10.1.48): dhr F. Willems, Leuvensesteenweg, Muizen. Men noteer dat het aantal deelnemers streng beperkt is!

V.E.B. Afdeling Oostende. — Dient medegedeeld dat de eerste-jaar cursus een twintigtal leerlingen telt, wat een merkelijke verbetering heet. De tweede-jaar-leergangen worden bijgewoond door een vijftiental leerlingen, waaronder 3/4 van de leerlingen 1946. Antaŭen por nia verda Idealo!

Niaj Esperanto-Enigmoj kun premioj

Karaj legantoj! — Ankaŭ dum la venonta jaro ni intencas daŭrigi ĉi tiun rubrikon laŭ la samaj principoj kiel antaŭe. Nia celo neniel ŝanĝiĝis: prezentante al vi agrablajn tempopasigilojn, ni samtempe deziras instigi vin al pliampleksigo de via vortprovizo, al pli preciza kompreno de Esperanto, al konatigo kun ĝiaj proverbaro, literaturo, historio.

Malnovaj solvantoj jam sufiĉe spertis, ke atenta serĉado en, kaj serioza studado de fidindaj fontoj senerare kondukas al ĝusta solvo. Komprenoble ni ŝatus pli-vastigi la areton de niaj solvantoj, kaj tial tutspeciala adresas alvokon al vi, karaj legantoj, kiuj ĝis nun ial ne partoprenis la solvadan. Tial, inter pli komplikataj problemoj, ni dum la unuaj monatoj publikigos ankaŭ pli facilajn, per kiuj vi baldaŭ spertigos kaj, espereble, plezurigos. Ne preterlasu do la okazon lude perfektigi kaj gajni de tempo al tempo Esperanto-libron kiel premion.

La REGULARO de la konkurso, rezervita al la liganoj, ne grave aliĝas. — 1. Ĉiu korekta solvo valoras 5 poentojn. Estonte la solvinto ankaŭ el preskaŭ-ĝusta solvo profitos, ĉar pro malmultaj eraroj li ne perdos ĉiujn 5 poentojn. Laŭ transira arango, la poentnombro de la pasintjaraj solvantoj estas multobligata per 5. — 2. Ĉiumonate havinda libro estas aljuĝata al la solvinto kun la plej alta poentnombro. La nomo de la gajninto kaj la titolo de la aljuĝita libro estas reduktata al O; same tiu de partoprenanto, ensendinta neniu solvon en la spaco de 12 sinsekvaj monatoj. La ceteraj laŭokaze konservas aŭ plibonigas sian pozicion. — 4. La solvojn oni sendu ĝustatempe sur aparta folio al POSTBUS 342. BRUSSEL.

Generala ATENTIGO ĈE LA SOLVADO.

1. La difinoj kun (R) celas vorton uzotan sen la gramatikaj finaj A.E.I.O. Tio ne signifas, ke ĝi nepre estu pura radiko; ĝi ankaŭ povas esti kunmetita aŭ derivita. — En krucvortenigmo «u» kaj «ŭ» estu konsiderataj samvaloraj en krucigantaj vortoj. — 3. Ĉiu uzata radiko troviĝas en la VORTARO de VAN STRAATEN aŭ en PLENA VORTARO DE ESPERANTO (SAT). — 4. Pri nomoj rilatantaj al la Movado aŭ al la Esperanto-Literaturo informas:

ISBRUCKER: Historio kaj Organizo de la Esp.-Movado.

DEGENKAMP: Esperanto 60-jara.

ANONCETOJ

Ĉiu vorto aŭ mallongigo: 0,75 bfr. Enpresigo kostas minimume 15 bfr. Unu int. respondkupono valoras 3 bfr.

Deziras korespondi kun flandraj Esperantistoj: Antonio de Koršoš, inĝeniero kaj grafikisto, Templon ter 25, LORINCI, Hungarujo.

Komercantino, 19-jara studentino, deziras korespondon: Ingrid Monhaupt, Dauerkolonie, Rennbahn, 44, BERLIN-WEISSENSEE, Duitsland, rusa zono.

Deziras korespondi kun samprofesiaj pri dehoraj kaj organizaj demandoj: Oberpostsekretär Ernst Frank, (24 a) MÖLLN (Lauenburg), Germanio, kunlaboranto en Federacia publika servo, transporto kaj interrilato.

Esperanto-eldonaĵoj pri SOKOL kaj pri Ĉeĥoslovaka respubliko: regule, senpage, vi ricevos ilin, anoncante vin kiel interesato ĉe Sokol-kongreso, Narodni 3, PRAHA I, Ĉeĥoslovakio. Interesaj kaj valoraj eldonaĵoj estas krome en preparo.

Okaze de la 21-a S.A.T.-kongreso (31-a de julio ĝis 5-a de aŭgusto 1948) estas eldonata, propagande kaj subtene, plaĉa kalendareto 1948; ĝi estas mendebla ĉe H. Bultemeyer, J. Van Galenstr. 86/1 Amsterdam W., Nederland, kaj kostas unu r.k.

SOLVO DE LA 29-a ENIGMO. Horizontale. 1. pluvombrelo. — 3. plen-kreskul. — 5. fanatik. — 7. sprit, asert. — 9. en; strof; fi. — 11. ŝidlovskaja. Vertikale. 1. fos. — 2. lili; pensi. — 3. for. — 4. vanta; insul. — 5. net. — 6. Marta; krev. — 7. tra. — 8. rosti; sufok. — 9. kre. — 10. laŭb; refoj. — 11. ŝut.

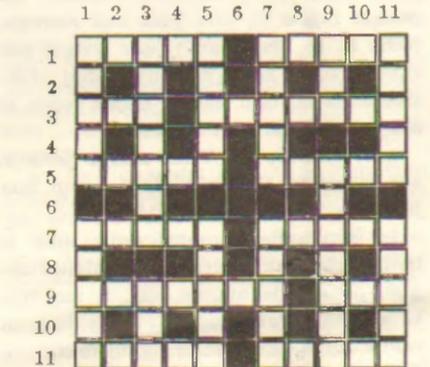
SOLVO DE LA 30-a. Neĝustaj estas: lotuso, torako, labio, latentaj, zizifo, tipolo, ĉar neoficialaj; nek sopiro, ĉar derivaĵo.

SOLVO DE LA 31-a. Horizontale. 1. skrap. aliĝ. — 2. obl. — 3. reĝim. trovi. — 5. kankr. reala. — 6. abund. — 7. kraĉ. zink. — 8. oft. — 9. lacig. eldon. — 10. ink. — 11. relav. sekig. Vertikale. 1. strik. koler. — 2. akr. — 3. reĝim. akcel. — 4. kaĉ. — 5. pomarb. ogiv. — 7. altern. teks. — 8. edz. — 9. izola. indik. — 10. lan. — 11. griza. kunig.

SOLVO DE LA 32-a. Mi tute ne scias, kio malhelpu tujan respondon, diris la urso, demandante la kamparano, ĉu ĝi havu lian bovinon.

N-ro 33: KRUCVORTENIGMO.

Ankaŭ por novuloj! HORIZONTALA: 1. Komprenigi al iu, ke li revenu (R); oni akiras ĝin per ofta ripetado (R). — 3. Ĝi ŝirmas kontraŭ inundo (R); li faras al vi belan kapon (R). — 5. Tie oni vidas moviĝantaj lumbildoj (R); difini, kie io finiĝas (R). — 7. Salte elflui eksteren, kiel akvo el fonto (R); nekomplika (R). — 9. Junulino (R); pli ol necese. — 11. Aristokrato (R); fasko da pajlo.

VERTIKALE: 1. Parto de planto (R); ĝi donas lakton kaj lanon (R). — 3. Ni vojaĝas per ĝi (R); alta kreskaĵo (R).

N-ro 34: KRUCVORTENIGMO, pri plantoj kaj bestoj, laŭ la krado de n-ro 33.

Horizontale. 1. Floro (R); arbo kun belaj floroj (R). — 3. Ĝi kreskas en ĝardeno (R); aroma vegetaĵo (R). — 5. Legomo (R); aroma vegetaĵo (R). — 7. Floro (R); vegetaĵo (R). — 9. Vegetaĵo, el kies semojn oni faras manĝaĵojn (R); legomo (R). — 11. Ili estas vertebruloj (R); nigra birdo. Vertikale. 1. Vegetaĵo, kies tinkturo estas uzata kontraŭ kontuzoj (R); flava floro (R). — 3. Legoma vegetaĵo (R); fiĵo (R). — Herbeca planto (R); grimpana vegetaĵo uzata por aromigi (R). — 7. Manĝebla kreskaĵo (R); insektomanĝa vertebrulo (R). — 9. Herbaĉo (R); grimpana arbeto (R). — 11. Eksterlanda frukto (R); arbo.

La solvojn oni sendu al POSTBUS 342, BRUSSEL, antaŭ la 20-1-48.

2.

DEVENO & VIVO DE LA LINGVO ESPERANTO

originale verkis: Petro Stojan

Iu povus tuforte penadi por krei ion perfekte artefaritan, pure fantazian, malnaturan en absolute novan... Neniel sukcesus li. Traĵtoj desegnitaj per lia mano estos kondiĉataj per ĝia anatomio, heredita de gepatroj. Fantazi-bildoj, imagataj per lia cerbo, respegulos lian mentalon. Liaj plej originaloj elpensaj reproduktos nur malnovajn elementojn, ie ekzistantajn, aŭ iam ekzistintajn. La distingo inter la arto kaj la naturo estas nur por supra rigardo. Atenta rigardado sub aŭ super tiu supraĵon nepre vidigas la fundan unuecon inter natura medio en arta kreado. Antaŭ ol la kemia fabrikado produktis, kaj la arta pentristo kombinis, la mil-mil kolorojn en nuancojn senfine varieblajn, — la insekta mondo (kun la floraro) jam delonge, pratempe, kreis milionojn da pli brilaj kaj pli varieblaj koloroj, nuancoj, rebriilaĵoj, lumtonoj kaj nelombroj... sur flugiletoj, antenoj, petaloj, folioj, fruktoj.

Ĉitie, studante la Esperanto-originojn, ni ĉiam marŝos sur firma natur-sciencia ter-ebeno, malproksime de la klasika filologio, kiu tamen havis la meriton inspiri la aŭtoron de Esperanto, kaj multajn liajn disĉiplojn. Tial la leganto ne miru pri la metod-diferenco inter ĉi-studo kaj ĉiuj antaŭaj studoj pri la sama temo.

Por la klasikulo — la lingvo Esperanto aperis izole, subite, kiel Deus ex machina de antikvaj tragedioj, kiel Fiat lux de la Biblio. Por la evoluisto — ĝi estis delonge ĝermata frukto, maturinta dum multaj generacioj, kaj fine rikoltita per la homo, kiu, en taŭgaj momento & loko, troviĝis en la centro de interkrucantaj linioj de sociaj fortoj, influoj & ideoj. Nia lingvo estis natura produkto de la konscia homaro, soifanta al la ideala unueco. Produkto simila je la miel-trezoro, kiun pacience kolektis miloj da abeloj, modestaj idoj de iu fervora abel-reĝino, ade peninta en mistera ombro de la abelujo...

Ni do kuraĝe studu la lingvon per la samaj metodoj, per kiuj ni sekvas la evoluon de lepidoptero tra ĝiaj stadioj: ovo, raŭpo, pupo, papilio... kaj la evoluon de religio tra ĝiaj fazoj: mito, kulto, rito, dogmo... Tie & ĉitie nin okupas malpli la ekstera formo ol la interna proceso, tiu ena vivoflugo, kiu kunigas ĉiujn mekanikajn pecojn en unu tuton, kiel la ruĝa fadeno en la kolringa perlaro.

Sub la senmova reto da linioj & literoj, tra la kaoso da reguloj & esceptoj, en la amaso da frazoj, tekstoj, artikoloj, — ni serĉas la post-signojn de iliaj aŭtoroj, iam vivintaj homoj, homoj — kiel ni — kun ĉiaj mankoj, talentoj, virtroj & malvirtroj... Ama aŭ malama, junviva aŭ kaduka, tia aŭ alia, tamen ĉiam pulsas la vivo en la manoj, kiuj iam skribis la unuajn librojn en Esperanto.

Ĉiu generacio havas sian taskon. Por dece plenumi la nian, ni unue ekkonu ĝin, kaj poste agu. Nur konservi... verkajon de la antaŭuloj, nur esperi... agadon de la posteuloj, — estus perferi nian idealon. En ĉi-skizo estos difinita la tasko de nia generacio kiu okupas la gravan lokon, situantan inter la ruinoj de pasinto & vizioj de estonto... Desegnante la viv-fortajn liniojn, kaŝitajn en

nia heredita lingvaĵo, ni pense daŭrigos ilin al la antaŭ-sentata estonto: tiel gravurigos la direkto, la vojo celita... tra nuna kaoso da personaj opinioj, ambiciaj disputetoj, vanaj ekkomencoj...

***

Por klare penskapiti la naturan sinsekvon da fazoj, kiuj rezultigis la nunan Esperanton, necesas dispartigi la evoluon daŭron. Tri periodoj sufiĉas.

Unue — praa aĝo, kiu preparis la mozaikan multlingvecon en Orienta & Meza Eŭropo. Sen tiu multlingveco ne ekzistis eĉ bezono de komuna interlingvo, nek ebleco ĝin konstrui, ĉar mankis elementoj komunaj ĉe pluraj nacioj.

Due — la krea solzamenhofa periodo, dum kiu elĝermis la primitiva «Lingvo Internacia», kristaligita en 1885.

Trie — la periodo agad-publika, kiu ekestis en aŭtuno 1887, kaj kiu daŭras ankoraŭ nun.

UNUA PARTO

Rigardo al la Blanka Raso

En virgaj pra-arbaroj de tropika Afrik-Azio, post milionjara zoevoluo, levigis la prahomo, kies posteuloj & parencoj (antropoidoj) vivas ancor-nun en samaj terpartoj.

Agema parto de la prahomaro migradis al nordo & okcidento, al liber-ebenoj Eŭropaj. Renkontinte sin tie, la du pra-razoj miksiĝis, adaptiĝis al nova freŝa klimato, kaj formis plurajn subrasojn, el kiuj gravas por nia studo nur du: la nordika (skandia) & la baltoslava (vistula). Ili komuna trajto — malgraŭ la diferencoj en alto, kranio, vizaĝo — estas la ekstreme hela koloro de haroj, haŭto, okuloj. Tiujn du subrasojn ni nomos kune: la Blanka Raso.

El multaj hipotezoj & teorioj, publikitaj de post 1860, kaj precipe inter 1880 & 1910, ni elektas tiun, kiu — sur la duobla bazo antropologia & lingvistika — klarigas la naskon de la hindeŭropa lingvo per la pratempa (prehistoria) kunfandiĝo de la Blanka Raso kun la poste alveninta Bruna Raso el centr-azia steparo. La kvar ceteraj eŭropasoj, brunaj, malhelaj, loĝis tiutempe sur marbordoj, en montaro, parolante nehindeŭropajn lokajn dialektojn: ugrofinna, eskima, iberia, baska, ligura, berbera, etruska, pelasga, k.a.

En postaj migradoj, miksiĝoj, interinfluo, parto da Blanka Raso adoptis ugro-finnajn dialektojn, kaj preskaŭ ĉiuj brunaj razoj adoptis la hindeŭropan lingvon, iagrade kriplitan en ĉiu aparta grupo, laŭ ĝia loka naturo.

Tiaj senĉesaj transformadoj, intersanĝadoj, daŭris dum multaj jarmiloj, ĝis la Neolitika epoko (de polurita ŝtonilaro), kiam okazas io nova: al estetika arto de afrik-devenaj homoj aldoniĝas utila industrio de azianoj, kun ilia hejmita brutaro: ĉevalo, bovo, ŝafo, kun ilia kulturata greno, plantaro, fera tekniko.

Unufoje en Eŭropo aperas sidloka kampa, ĝardena, urba kulturo. Tamen parto da eŭropanoj daŭrigas sian migran ĉasistan vivon, kaj aliloke sian vagadon kun pastataj brutaroj.

En plej fruktoriga ebena Eŭropo, inter la nordaj & sudaj maroj, de Uralo ĝis Bohema montaro, koncentriĝas la paca laborema loĝantaro, kies najbarado & komercado helpas al la unueco de dialektoj, al la kristaliĝo de unu granda «hindeŭropa» lingvo. Tiu granda lingvo formiĝis precipe sur la Blankrasa tavolo.

La lingvo de tiu blanka raso, kun ĝia kampa kulturo, disvastiĝas ĉirkaŭen, varbas brunajn, malhelajn tribojn, & pro reciproka influo, plifortiĝas interne. La virga land-naturo devigis homojn serĉi, elpensi, krei, organizi... ĉiufoje kiam mankis nutroj aŭ vestoj. Mizero & lukto estis plej efikaj instruantoj de la kulturo. Klimato kun frosta vintro ne permesis al homoj dolĉe dormeti tutjare, kiel ie en Taitio, kie fruktoj pendas, eĉ falas rekte en la buŝojn... gravas la fakto ke la Blanka raso severe edukigis en la arbaroj & sur la vastaj kampoj de la plej granda ebenaĵo de la terglobo; ebenaĵo egale malproksima de glaciazaj dezertoj & de tropikaj varmejoj... Tiu escepte favora regiono, moderklimata & vivabunda, situis inter Volgo & Elbo, inter Balta & Nigra maroj. Facilvoja ebenaĵo, kun miloj da riveroj, sen limbaroj & kun senlimaj liberaj spacoj — estis predestinita rendevuejo por ĉiuj migrantaj popoloj & ĉiuj aventuraj vaguloj de la tri kontinentoj. Ĝi do estis lulilo de la plej progresema raso.

Tiuepoke estis ofte uzata la radiko wind en la senco: blanka, hela, klara, gaja, libera. La Balta maro, kies nomo eĉ nun sencas «blanka» (ĉe latvo-lituvoj), iam estis nomata «winda maro» (Sinus Venedicus). Tie estis la urbo «Windava». La nuna aŭstria ĉefurbo (Wien) tiam havis la nomon «Vindobona». La montara regiono, de la nuna Bavario, Helvetio & Tirolo, tiam enhavis plurajn lokojn kun la radiko «wind» en senco: popola, liberpopola, blankrasa. Resume, la peza vorto «hindeŭropa» povus avantaĝe malaperi, kaj liberigi la posteron por la pli ĝusta nomo «vinda».

(Daŭrigota)

Veranto, uitgever: Vlaamse Esperantisten-Bond, Postbus 342, Brussel. — Drukkerij: J. Van Laer, Oude Vaartstraat 104, Turnhout.